

Dobó Marianna¹⁷⁴: Vis mayor és megelőzés – nemzetközi szervezetek szerepe a katasztrófavédelemben a Kárpát-medencében

*Absztrakt: A társadalmi krízist megelőzhetőnek tekintik, míg a természeti katasztrófákat nem előre jelezhetőnek. A társadalmi szinten megjelenő válság közeledését számos előjel mutatja, bár sajátos módon ezeket a jeleket éppen azok nem tudják értelmezni, akikre ez nagy befolyással lesz a későbbiekben. Katasztrófa esetén az emberek életét, egészségét, anyagi értékeit jelentős mértékben érheti kár, ráadásul a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit. Megváltozik a társadalommal történő egyeztetési folyamat, a döntések meghozatala más szereplőket, más szabályokat kíván, és az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorú összehangolt együttműködését, vagy nemzetközi segítség igénybevételét igényli. Maga a **védekezés** olyan tevékenységet jelent, amelyek a katasztrófa kialakulásának megelőzését, a közvetlen veszélyek elhárítását, az előidéző okok megszüntetését, a károsító hatásuk csökkentését, a lakosság élet- és anyagi javainak védelmét, a katasztrófa sújtotta területen az alapvető életfeltételek biztosítását, a mentés végrehajtását, a helyreállítás feltételeinek megteremtését szolgálja. Ennek egyik legfontosabb feltétele, hogy jogi háttérrel biztosítsák, és a betartásához szükséges feladatokat és kereteket meghatározzák. A legfontosabb ebben a folyamatban az igazgatási feladatok meghatározása, meghozatala és a végrehajtásának biztosítása és annak ellenőrzése. Első lépés a nemzetközi irányelvek és jogi keretek figyelembevételével a nemzeti szabályozás meghozatala. A tanulmányomban ezt a folyamatot kívánom bemutatni, kitérve a nemzeti szabályozást befolyásoló nemzetközi irányelvekre.*

A téma mindenkor aktualitását az adja, hogy míg a válsághelyzetekre történő felkészülés egyre sürgetőbbé, ugyanakkor tervezhetőbbé is vált, a vis mayor helyzetek előrejelzése, és ebből következik, hogy a rájuk történő felkészülés csaknem lehetetlen. Ezek a helyzetek nem kiszámíthatók, közös jellemzőjük, hogy az események bekövetkezése meglepetésszerű, és a fontos döntések meghozatalakor információhiány jelentkezik. Sajátos helyzetet adhat az irányítás ideiglenes elvesztésének érzete, amely mellett mégis jelen van az, hogy a tevékenységeket állandóan kontroll alatt kell tartani. A hagyományos döntéshozatali folyamatban szakadás következik be, a helyi, operatív döntések kerülnek előtérbe, és a rövid távú tervezés szerepe megnő. Ezek megkövetelik a közreműködők szervezettségét.

Katasztrófa – válság – vis mayor

Fogalmi keretek¹⁷⁵

A részvételi és a deliberatív demokrácia elméletekben közös a demokrácia hatékonyságának szemlélete, az, hogy a polgárok mennyire érzik, hogy befolyásuk van a döntések meghozatalára. Ezen túlmenve a tanácskozás, a megvitatás központi eleme a deliberatív demokráciának. A hagyományos demokrácia felfogásban az állampolgárok csupán passzív fogyasztói szerepet töltenek be, így a képviseleti demokráciában kicsiny mozgástérrel rendelkeznek. A deliberatív demokráciában viszont a döntéshozatali folyamat lényeges szereplői, akik állandó mérlegelés során alakítják ki véleményüket. Mindezek érdekében alapvető információkat és szakértői véleményeket biztosítanak az

¹⁷⁴ Eszterházy Károly Főiskola Politológia Tanszék; Egészség ház u. 4. 3300 Eger, Magyarország.; mariann.dobo@ektf.hu

¹⁷⁵ Részletesen lásd alább: Önkormányzatok döntései a vis mayor helyzetek következtében - a válság és a krízis fogalmi eltérései, In: Karlovitz János Tibor (szerk.) Kulturális és társadalmi sokszínűség a változó gazdasági környezetben: 2. IRI Társadalomtudományi Konferencia. 332 p. Konferencia helye, ideje: Nové Zámky, Szlovákia, 2014.04.25-2014.04.26. Komárno: International Research Institute, 2014. pp. 124-129.

állampolgároknak ahhoz, hogy a különböző ügyekről gondolkodni tudjanak, mielőtt a véleményükről szólnának. John Fishkin az állampolgárokkal való közvetlen konzultáció eszközének tartja, ennek érdekében az állampolgárok bekapcsolásának esélyeit és módszereit vizsgálta (Fishkin, 1996). Ezek, a gyakorlatban is tesztelt módszerekkel komplexen mérték azt, hogy milyen mértékben változtak a vélemények a deliberáció hatására. John Elster cáfolta azt, hogy a deliberatív demokráciában a hatalom a döntő, helyette az érvek lényegi szerepét hangsúlyozta (Elster, 1998). A deliberatív demokrácia elmélete ténylegesen folyamatként értelmezhető, amelyben a tervezés után releváns információkat adják át. Ideális esetben az állampolgárok szabadon vitázhatnak a problémáról, majd a kiscsoportos mediáció során a tényekkel kapcsolatos ismereteiket cserélik ki, amelyeken keresztül a javaslatok elfogadására is sor kerül. Ebben a folyamatban a mediátornak nincs szüksége speciális ismeretekre az adott kérdéssel kapcsolatban, de arra igen, hogy hogyan lehet segíteni az egyéneket a döntéshozatalban. A médiának is kiemelt szerepe van, és nem csupán az információk átadása során, hanem a tanácskozás folyamatában végig. A részvételi demokrácia maga teljességében a helyi politikában is nehezen valósítható meg, és ami megjelenik az valójában képviseleti demokrácia részvételi elemekkel (Chekki, 1979).

Az érdekek megjelenítése már önmagában is távolíthatja egymástól a szereplőket és akár konfliktushoz is vezethet. Felmerül a kérdés, hogy a szereplők „látják-e”, hogy a döntéshozatali folyamatban nemcsak érdekelt és ellenérdekelt vesz részt, hanem bármely csoporthoz közeli más szereplő is.

A válság, krízis és a vis mayor szorosan kapcsolódnak egymáshoz, mégis jól elkülöníthetőek tartalmilag, megjelenési formáikat, hatásaikat tekintve is. Mindnek eredője az a konfliktus, amely egy korábban megszokott „rendet” tesz próbára. A válság akkor jöhet létre, amikor egy konfliktust rosszul vagy egyáltalán nem kezelik. Ekkor először egy krízishelyzet jön létre, amely állandósulása után alakulhat válsággá. A krízisből nem minden esetben jön létre egy társadalmi csoport életét befolyásoló válság, viszont ha már megjelent, akkor fontos annak kezelése. A krízis az a pont egy társadalom életében, amely eldönti, hogy az miként viszonyul a változás folyamatához: fellendülést hoz számára, vagy a negatív jellemzője erősödik meg.

Sigmund Freud már 1924-ben említést tesz a krízisről, és a kríziskezelés fontosságát emeli ki, amelyben a jelen és a múlt személyiségformáló szerepét hangsúlyozza (Freud, 1924.) Erik H. Erikson 1950-ben megjelent munkája a fejlődési krízis fogalmát adta. (Erikson, 1950) Erikson az embert az élete során mindig új és új erőket kialakító, kreatív lénynek tekinti, aki képes pozitív változásokra és életének aktív irányítására. A fejlődés mindig a szociális viszonyokon keresztül zajlik, és sikere az egyes szakaszokban felmerülő sorsproblémák, krízisek megoldásán múlik. R.S. Lazarus 1966-ban alkalmazkodási próbálkozásoknak tekinti a stresszhelyzet leküzdésére. (Lazarus, 1966)

Caplan 1964-ben megalkotta a kríziselméletet, amelyben definiálta a krízishelyzet tartalmát. (Caplan, 1964) Fontosnak tartotta a korábbi krízistapasztalatokat G.F. Jacobsonhoz hasonlóan. Jacobson az 1979-es krízismatrix elméletben az eddigi *tapasztalatok integrálása mellett kiemelte, hogy* nem mindegy, hogy az egyén sikeresen vagy károsodással kerül ki a krízisből. (Jacobson, 1979)

A válság fogalmát – ahogyan arra Tóth I. János is utalt (Tóth I. J. 2012. 20.p.) – az orvostudományban használták fel egy olyan testi állapot jellemzésére, amelyben „azonnali és radikális” beavatkozásra van szükség. A társadalmi helyzeteknél is akkor javasolt a válság kifejezés használata, ha az instabilitás már előre jelzi a fennálló rendszer változtatási kényszerét. Ezekben kiemelhető a nem szokásos, vagy nem rutinszerű társadalmi mozgások sorozata, amelyeknél a reakciók azonnaliakká kell, hogy váljanak. Hankiss Elemér felhívja a figyelmet arra, hogy a rendszer belső súlyos működési zavara korábban használt módszerekkel nem oldható meg. (Hankiss 1999:13) Ebben az értelemben a rendszer továbbélésének egyetlen útjának a gyors, radikális beavatkozás tekinthető, de nem a régi módszerekkel, hanem új paradigmák alapján. Ezzel azonban a rendszer megújításának lehetősége nyílik meg.

Kutatók felhívják a figyelmet arra, hogy a válsághoz való viszony ellentétes, és nem is annyira a hatásukat tekintve. (Ungvári Zrínyi I. 2011; Karikó S. 2012.) A válság mint jelenség azonban nem mindig jár együtt a válságtudattal vagy a válság jelenségeinek objektív érzékelésével. A válságot akkor érezve és látva, amikor azok a jelenségek még szigetszerűen jelennek meg, vagy „csupán problémát” jelentenek és nem azt a pillanatot, amely kényszerűségből ugyan, de radikális beavatkozást kell alkalmazni. A hamis válságtudat (Karikó S., 2012:23) egyik negatív következménye, hogy nem a megfelelő időpontban mobilizálja az erőforrásokat, jellemzően megelőzve a tényleges válság időszakát.

Szintén gyakran megjelenik az is, hogy a nehéz helyzet láttatása és/vagy látása elmarad attól a szinttől, amelyben valójában létezik a társadalom. Ekkor azonban a kiváltott reakciók ereje alulméretezett és ebből következik, hogy eleve kudarcra ítélt. Ettől még nagyobb veszélye lehet az időszaknak az, hogy a társadalom nem kerül a válságtudat állapotába, azaz nem lesz erőforrás koncentrálása, és nem lesz paradigmaváltása sem, csak a szokásos módszerekkel ad választ a mindent eldöntő, de új kérdésekre.

A vis mayor helyzetekben előre nem látható kényszerítő körülmény alakul ki olyan elháríthatatlan akadállyal, amely a krízisnél nem teszi kérdéssé azt, hogy működhet-e a korábbi társadalmi folyamat a megszokott rendjében. A probléma megoldása azonnal elháríthatatlanná válik. Meghatározó tényezője a vis mayoroknak az is, hogy az időbeli felkészülés a helyzetre csaknem lehetetlen. A védekezés a vis mayor helyzetnél nem azonos a válságra történő felkészülés metodikájával. Mivel a helyzet előre nem látható, így a körütekintés szélesebb körű kell, hogy legyen azoknál a rendszereknél, amely a krízisnek ezt a formáját már nem tudja a megsemmisülés veszélye nélkül átélni.

Ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy a vis mayor helyzetekre való felkészülés ténylegesen jelen van. Mivel a rendszer működésének zavarát általában külső erő okozza, ezért azt elkerülhetetlennek és elháríthatatlannak tartják, és ennek megfelelően választják ki a kommunikációt is.

Egy kutatás keretei

A 2013-ban elindított kutatásom több területre fókuszál.¹⁷⁶ Egyrészt vizsgálom a múlt viszonyainak hatását a jelenre. Szakirodalmak emlékeztetnek, hogy a vis mayor helyzet létrejöttével a válság nem érzékel meg egyértelműen, az kivédhető, vagy megelőzhető. Ebből kiindulva keresem azokat a mozzanatokat, eseményeket, szemléletbeli különbségeket, szereplői döntési módozatokat, amelyek jelenlétével a vis mayor helyzet nem lesz további nehéz helyzetek multiplikátora és a válság elindítója, erősítője. A vizsgálat ezen részének másik lényegi pontja, hogy milyen egyensúlyi állapot bomlott fel.

A másik fókusz az újra-pozicionálást tekintem. Ebben a szereplőknek az új helyzethez történő alkalmazkodását, a döntési folyamatokra gyakorolt hatását, a közelmúlt konfliktusaihoz való viszonyt, azok feldolgozását elemzem. Kérdéskörei: visszaáll-e a régi szerephierarchia, vagy az új helyzet ezt változtatta? Melyek a prioritásai a döntési folyamatoknak, valamint „gyorsult-e” a döntési folyamat? Hogyan sikerült a mindennapi (rutin) döntések elfogadása, meghozatala változott-e? Szokásos dolgok alakulása a krízis idején és utána, van-e szemléletbeli váltás a döntéshozatali folyamatban? Végző soron mind egy kérdéshez kapcsolódik: Mit jelent az új időszak? – visszaállítás a vis mayor előttihez vagy más hatás is érezhető? Van-e paradigmaváltás?

A kutatás harmadik nagy részét a társadalmi egyeztetések területe adja, hiszen a helyi társadalmat érzékenyen érinti, hogy a krízis okozott-e legitimációs válságot. Ennek vizsgálatára a következő időszak választási kampányai során használt témák világláthatnak rá a választás eredménye mellett.

¹⁷⁶ A kutatás módszertani kereteinek bemutatása a *Gazdálkodás és menedzsment tanulmánykötetben* történt meg. Szerk. Dr. habil. Ferencz Árpád. In. 841-847. 2013. Kecskemét. Dobó M.: **ÖNKORMÁNYZATOK DÖNTÉSHOZATALA A VIS MAYOR HELYZETEK UTÁN.**

A vizsgálatba vont települések esetében fontos szempont, hogy a tágabb környezetükben lévő önkormányzatok sem az optimális módon működnek, mint ahogy a krízis előtti állapot sem egy ideális egyensúlyi állapotot bontott meg. Az együttműködés a helyi társadalom tagjai között hangsúlyosabb a krízis idején, viszont az azt követő időszakban felszínre kerülhetnek az akkor elrejtett konfliktusok, indulatok.

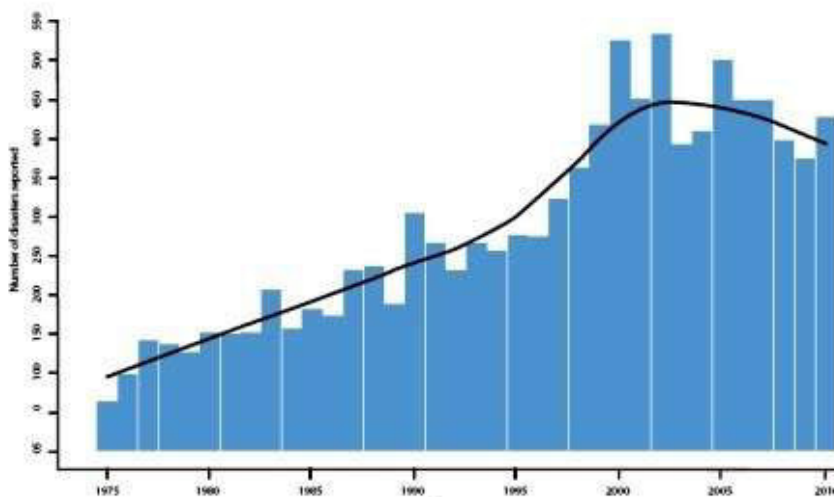
Nemzetközi szervezetek szerepe a katasztrófavédelemben

A részvétel indoklottsága

1976-ban Olaszországban bekövetkezett baleset következtében jelentős mennyiségű dioxin került a környezetbe. Ennek a balesetnek a következtében, erre emlékeztetve, megalkották a Seveso I-t, majd a Seveso II-t, amely irányelvként jelenik meg a későbbiekben nemcsak a környezetvédelem számára. Az irányelvek alapján a tagállamoknak jelentős lépéseket kell tenni azért, hogy a súlyos baleseteket megakadályozzák. Egyik legfontosabb része a bejelentési kötelezettség megtartása, hiszen amennyiben a vállalkozás nagy mennyiségben tart veszélyes anyagot a telephelyén, azt jelenteni kell a hatóságnak. Mindemellett egy tervet kell készítenie, amelyben a súlyos balesetek megelőzését kell bemutatnia. Külön figyelmet érdemel a biztonsági irányítási rendszer, az infrastruktúra tervezése, építése és karbantartása, valamint a veszélyhelyzeti tervek készítése.¹⁷⁷

Mindemellett az elmúlt évek természeti katasztrófáinak növekvő száma is bebizonyította azt, hogy a katasztrófavédelem megelőzése és elhárítása nemzetközi összefogás nélkül lehetetlen.

Natural disasters reported 1975 - 2010

1. ábra: Természeti katasztrófák száma, Forrás:

http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=913

A katasztrófák bekövetkezéének növekvő száma a globalizációra vezethető vissza, és így bárhol, bármikor kialakulhatnak. Európában a leggyakoribb természeti katasztrófák a következők: ár- és belvíz, földrengés, erdőtüz, valamint az időjárás okozta balesetek: szélvihar, földcsuszamlás. Ezek közül Európában és így a Kárpát-medencében az ár- és belvízveszély jelenti a legnagyobb problémát évtizedek óta.

A klímavédelem erősödésével ezek a hatások csökkenthetők, azonban ezek az országok, nemzetek összefogását tételezi fel.

¹⁷⁷ http://europa.eu/legislation_summaries/environment/civil_protection/121215_en.htm

Katasztrófavédelem és az EU

Az Európai Unió országai eltérő földrajzi adottságokkal rendelkeznek, eltérő a katasztrófaregyszerűségi kockázatuk is, fontos azt is megemlíteni, hogy a védelmet és a megelőzést megnehezíti az, hogy a tagállamok eltérő felkészültséggel rendelkeznek mindehhez. Alapvető, hogy a tagállamok önmaguk alakítsák ki védelmi rendszerüket, ugyanakkor a koordináció és az együttműködés megkérdőjelezhetetlen.¹⁷⁸

Az Európai Unió Polgári Védelmi Mechanizmusát a 2001/792/EK/Euratom Tanácsi Határozat hozta létre, és 2003. január 1-jevel lépett hatályba. A Mechanizmus jelenlegi tagjai az Európai Unió tagállamai, valamint Izland, Lichtenstein, Norvégia, Horvátország, valamint Macedónia. A Mechanizmus több, mint 514 millió lakost képvisel. 2007-ben az EU Tanácsa szintén Euratom határozattal a polgári védelmi Pénzügyi Eszköz révén stabil pénzügyi háttérrel hozott létre. (2007/162/EK)

A Lisszaboni szerződés 2009. decemberi hatályba lépése után jelentős változások következtek be a katasztrófavédelem terén. Egyrészt intézményi-szervezeti változások következtek be, másrészt alapelvek tekintetében vált a koordináció egyértelműbbé. A polgári védelem a Környezeti Főigazgatóság (Directorate-General for the Environment, DG ENV) irányítása alá tartozott, ezt vonták össze a humanitárius területtel. Így jött létre a Humanitárius Segítségnyújtási és Polgári Védelmi Főigazgatóság (Directorate-General for Humanitarian Aid, DG ECHO).¹⁷⁹

A Lisszaboni szerződésben állapították meg közösségi együttműködést a polgári védelem területén¹⁸⁰: alapvető a tagállamok nemzeti, regionális vagy helyi szintű intézkedésének támogatása és a megelőzés, a polgári védelemben részt vevők felkészítése és a természeti vagy ember által okozott katasztrófák kezelése tekintetében. Fontos a nemzeti polgári védelem gyors és eredményes együttműködése, valamint a nemzetközi szintű intézkedések koherenciájának előmozdítása is.

A katasztrófaregyszerűségi együttműködést segítő intézkedések között kiemelendő, hogy kiképzési programokat kell tartani, amelyek mindegyike fontos szerepet játszik az a tervezés (a tervezés, mint módszer és eszköz megtanulása) és a megvalósítás során egyaránt. Emellett lényeges volt egy Megfigyelési és Tájékoztatási Központ létrehozatala és működtetése. (Monitoring and Information Centre, MIC). Ennek főbb jellemzői, hogy a feladatait napi 24 órán át látják el a polgári védelmi egységek. Veszélyhelyzetek esetére Közös Kommunikációs és Tájékoztatási Rendszert alakítottak ki. (Common Emergency Communication and Information System, CECIS) Alapvető feladata, hogy biztosítsa az információk zavartalan és folyamatos közlését és cseréjét. Alapvetően jelent meg az a logisztikai koordináció megvalósítása is, amely a szállítási eszközökhöz, valamint a felszerelésekhez segít hozzáférni katasztrófa esetén.

A Mechanizmus keretében az EU szakértői csoport helyszínre küldésével könnyítheti meg a szükséges döntések meghozatalát, a reagálási terv elkészítését. A Mechanizmus aktiválásakor az Európai Külügyi Szolgálatot értesíteni kell. A segítségnyújtásra felkért tagállamok maguk döntenek el, hogy milyen mértékben képesek az erőforrások mozgósítására.¹⁸¹

¹⁷⁸ http://europa.eu/legislation_summaries/environment/civil_protection/121215_en.htm

¹⁷⁹ Dr. Ország Imre: Az Európai Unió Polgári Védelmének Zsebkönyve. Luxemburg, 2000. Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Irodája

¹⁸⁰ Lisszaboni szerződés 176. cikkelye (<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:HU:HTML>), letöltés ideje: 2015. április 4.

¹⁸¹ COM(2011) 934 javaslat az Európai Parlament és a Tanács Határozatára az uniós polgári védelmi mechanizmusról alapján

Magyarország már EU-tagjelöltként 2002-ben jelezte csatlakozási szándékát, és 2003.január 1-jével vált tagjává a Mechanizmusnak, innentől kezdve vesz részt minden polgári védelemmel kapcsolatos tevékenységben, 2004-től szakbizottsági tagsággal rendelkezik.¹⁸²

Magyarország is többször igénybe vette már a Mechanizmus segítségét. A 2010 októberében a vörösiszap katasztrófa kapcsán fordul a MIC-hez, és olyan szakértők érkeztek Magyarországra, akik a katasztrófa következményeinek elhárításában vettek részt.¹⁸³

ENSZ és a NATO szerepe

Az ENSZ égisze alatt több szervezet is foglalkozik a katasztrófhelyzetek által okozta károk enyhítésével. Egyesült Nemzetek Humanitárius Ügyek Koordinációs Irodája (ENSZ OCHA), az ENSZ Katasztrófabecslési es Koordinációs Csoportja, az Egyesült Nemzetek Helyszíni Műveletek Koordinációs Központja, és elkészítették a Nemzetközi Katasztrófa Csökkentési Stratégiát is.

Ha a világ bármely pontján nemzetközi segítséget igénylő katasztrófhelyzet alakul ki, az Egyesült Nemzetek Humanitárius

Ügyek Koordinációs Irodája (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: ENSZ OCHA) felelős a nemzetközi összefogás koordinálásért. Az OCHA látja el a különféle természeti és civilizációs katasztrófákból eredő feladatokat, humanitárius egységeket küldhet a helyszínre.

Katasztrófhelyzet által sújtott ország részéről érkező segítségkérés, vagy a média közvetítésén át megjelenő információ esetén az OCHA felveszi a kapcsolatot nemcsak az érintett országgal, hanem a tagországokkal is az azonnali segítségnyújtás érdekében. Szükség esetén egy ENSZ Katasztrófabecslési es Koordinációs Csoportot (UN Disaster Assessment and Coordination, UNDAC) is a területre telepíti, melynek feladata a pontos információ szolgáltatás, valamint a veszélyhelyzet kárainak becslése, a koordináció, valamint az együttműködés támogatása.¹⁸⁴

Az Egyesült Nemzetek Helyszíni Műveletek Koordinációs Központja (On-Site Operations Coordination Centre, OSOCC) lényegében szakértői csoportnak tekinthető. Feladata a vezetés, a tervezés – elsősorban a műveleti területen – és az ezekhez kapcsolódó logisztika. Nagyon fontos, hogy az ún. SAR csapatok működését is ez a szervezet koordinálja. Mindezen tevékenységek kiegészítése és segítése érdekében egy internetes oldalt hoztak létre, amelyen keresztül nyomon követhetőek a katasztrófhelyzetek állapota, a támogatásra átadott eszközök felhasználása. Ez a Virtuál OSOCC segíti az országok ellenálló képességének növelését.

A működtetés fontos alapfeltétele, hogy készüljön megfelelő stratégia, amely meghatározza azokat az irányokat, amelyek segítségével nemzetközi szinten csökkenthető a katasztrófák kialakulása. Ennek az intézkedési tervnek (International Strategy for Disaster Reduction, ISDR) egyik sarkalatos pontja a lakosság tájékoztatása, másik az információcsere a szereplők között. Ebből következik, hogy a stratégia azért létezik, hogy a társadalom a végrehajtásának következtében képessé váljon a természeti katasztrófák, de ugyanakkor a természeti kockázatok helyes értelmezésére, és a rájuk való reagálására.

A tervek készítésének szerepe óriási – alapvetően nem a létrejött tervek alkalmazása tekintetében, hanem a tervekészítési folyamat módszertanának megismerése érdekében.¹⁸⁵

¹⁸² A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXXVIII. törvény

¹⁸³ 234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXXVIII. törvény végrehajtásáról

¹⁸⁴ INSARAG External Classification / Reclassification Guidelines, 2011

¹⁸⁵ INSARAG External Classification / Reclassification Guidelines, 2011.

A NATO kötelékében a Polgári Veszélyhelyzeti Tervezés (Civil Emergency Planning, CEP) során készítik el azokat a koncepciókat, amelyek a szövetség erőforrásait akarja hatékonyan alkalmazni szükség esetén. Nagy erőssége a CEP-nek hogy a nemzeti erőforrások aktiválására helyezi a hangsúlyt.

A Polgári Veszélyhelyzet Tervezési Bizottság (Civil Emergency Planning Committee, CEPC) feladata a tervezési és adminisztratív tevékenység, valamint az együttműködés biztosítása.¹⁸⁶

Alapvető feladata, hogy ajánlásokkal segíti a nemzeti CEP szervezeteket a Miniszteri Irányelvek elfogadásában, amelyek a hatékony nemzetközi reagálást, a tervezési és a megelőzési lépéseket, közös forgatókönyvek kidolgozását támogatják.

Összefoglalás

A katasztrófavédelem fontos helyet foglal el Kárpát-medence biztonsági palettáján, a nemzeti biztonsági rendszer egyik meghatározó eleme, a közbiztonság összetevőjének tekinthető, valamint a és a környezetbiztonságnak is része.

A katasztrófavédelem rendszerének kialakítása tekintetében nincsenek kötelező érvényű előírások sem a NATO-ban, sem az Európai Unióban. Ezért tanulságos lehet megvizsgálni a más államok által választott megoldásokat.

Mindennek gyakorlati haszna főként az együttműködés, a közös feladatok megoldása során kamatozhat. A katasztrófavédelemben résztvevők közötti együttműködés kérdése kulcsfontosságú.

A veszélyhelyzetek növekedésével jár együtt az a kényszer, hogy szükségessé vált a krízisekre történő felkészülés, annak dinamizmusának elfogadása. Ehhez fontos, hogy hatékony kommunikációs stratégiát, módszert, technikát alakítsanak ki. Nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a természeti csapások és civilizációs katasztrófák által kiváltott negatív lelki jelenségek kezelésére és a katasztrófák előtt, közben, után alkalmazott kommunikációra, valamint annak megtervezésére egyaránt.

A média szerepe jelentős abban a tekintetben is, hogy a társadalom mit tekint válságos helyzetnek, azt hogyan kommunikálja a társadalom felé. A válságkommunikáció és a kríziskommunikáció tartalma, eszközrendszere és időbeli korlátaival-kényszereivel különbségeivel adottak. A kríziskommunikáció tervezési folyamata fontos, maga a terv mindig az adott vis mayor helyzetben valósítandó meg.

Köszönet

Egy konferencia legnagyobb értéke az a szakmai közönség, amely kérdéseivel segítheti és a jó útra terelheti a kutatót. Az, hogy ez az értő szakmai közösség létrejött köszönet illeti meg a támogatókat, és a konferencia fáradhatatlan szervezőit.

“A földi boldogság első feltétele az akaratnak dolgoztatása egy cél felé kiterítés nélkül, lanyhulás nélkül. Mert a boldogság egyik neme: a jól végzett munka látása, a siker érzése. A munka mutatja meg: mi az értéke az embernek.” – Gárdonyi Géza

Referenciák

- [1] 234/2011. (XI. 10.) Kormányrendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
- [2] a COM(2011) 934 javaslat az Európai Parlament és a Tanács Határozatára az uniós polgári védelmi mechanizmusról alapján
- [3] A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény

¹⁸⁶ www.nato.int

- [4] Berényi Sándor: Az európai közigazgatási rendszerek intézményei. (Autonómiák és önkormányzatok). Budapest, 2003 Rejtjel Kiadó.
- [5] Bohman, Jon – Rehg, Write: Deliberative democracy: essays on reason and politics. 1992 Massathusets Institute of Technology.
- [6] Caplan, G.: Principles of preventive psychiatry. New York: 1964. Basic Books.
- [7] Diamond, Jared: Összeomlás. Tanulságok a társadalmak továbbéléséhez. Budapest, 2012Typotex Kiadó
- [8] Dr. Ország Imre: Az Európai Unió Polgári Védelmének Zsebkönyve. Luxemburg, 2000. Az Európai Községek Hivatalos Kiadványainak Irodája
- [9] Erikson, E. : Childhood and society (1st ed.). New York: 1950. Norton
- [10] Freud, Sigmund: A pszichoanalízis rövid vázlata. [A Short Account of Psycho-Analysis]. Ford. Buda Béla. In: *SFMI*. 119-140.
- [11] Hankiss Elemér (1999): Proletár Reneszánsz. 1999. Helikon Kiadó 279.p.
- [12] http://europa.eu/legislation_summaries/environment/civil_protection/l21215_en.htm
- [13] INSARAG External Classification / Reclassification Guidelines, 2011
- [14] Jacobson, G. F.: Crisis-oriented therapy. *Psychiatric of North America*. 1979. 2. 39-54
- [15] Karikó Sándor: A válságok „ideológiai mámora?” *Létünk* 2012/3. 28-38.
- [16] Lazarus, R.S.: *Psychological Stress and the Coping Process*. New York: 1966. McGraw-Hill
- [17] Lisszaboni szerződés 176. cikkelye (<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:HU:HTML>, letöltés ideje: 2015. április 4.
- [18] Soós Gábor – Tóka Gábor – Wright, Glen (eds.) *State of local democracy in Central Europe*. Initiative: Open Society Institute. LGI books. Budapest: 2002 Local Government and Public Service Reform
- [19] Tóbiás László (szerk): *Együttműködési lehetőségek civil szervezetek és a helyi önkormányzatok között*. Budapest, 1999, Demnet Kiadó. 210. o.
- [20] Tóth I. János: Válság és válságtudat. *Létünk*. 2012/3. 20-27.
- [1] Zoltayné Paprika Zita: *Döntéelmélet*. Budapest, 2000, Alinea Kiadó.
- [21] www.katasztrofavedelem.hu
- [22] www.ec.europa.eu
- [23] www.nato.int
- [24] www.europa-eu-un.org